

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Driepoldersweg 11, Wedde

projectnummer: P000580

Onderwerp: Beknopte natuurtoets Driepoldersweg 11, Wedde

Datum: 28-09-2021

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer is van plan om een Rijksmonumentale boerderij te renoveren. Hiervoor wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is een inventarisatie van natuurwaarden uitgevoerd.

Het doel hiervan is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het projectgebied ten behoeve van de natuurtoets op 16 september 2021 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: bewolkt, droog, circa 16 °C en een matige wind.

PROJECTGEBIED EN PLANNEN

Het projectgebied omvat een Rijksmonumentaal gebouw (een boerderij van het Westerwoldse type) op het erf van Driepoldersweg 11 in Wedde. Het gaat om een leegstaande boerderij die bestaat uit een schuurgedeelte en een woongedeelte. Het schuurgedeelte is opgetrokken uit een lage baksteenmuur met een zadeldak van pannen. Aan de noordzijde is de eerste rij pannen van onder vervangen door golfplaat. Het woongedeelte is twee bouwlagen hoog en opgetrokken uit dezelfde materialen. De hele boerderij is in zeer slechte staat.

Er is geen opgaande beplanting of permanent oppervlaktewater aanwezig binnen projectgebied.

Rondom de boerderij is grotendeels verharding aanwezig. Aan de oost- en zuidzijde is gras aanwezig. Ten noorden van de boerderij staat een bomenrij. Ten zuiden liggen een loods, een woonhuis en een tuin met vijver.

De plannen bestaan uit het herstellen van het gebint van de boerderij. Hiervoor wordt het dak verwijderd.

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

Ruimte voor de leefomgeving

Figuur 1. Locatie van de boerderij (rode pin). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl

Foto's 1 t/m 4. Impressie van de boerderij op 16 september 2021. Met de klok mee; westzijde, noordzijde, oostzijde en zuidzijde

Soortbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatstgenoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van gegevens van de laatste vijf jaar in de Nationale Database Flora en Fauna² (NDFF, geraadpleegd op 14 september 2021 12:21:05) blijkt dat in de directe omgeving (0 - 1 km) van het projectgebied diverse beschermde diersoorten bekend zijn. Het betreffen vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren en amfibieën.

Direct aan de oost- en zuidzijde van de boerderij ligt een strook verruigd gazon met grassoorten en paardenbloem. De aangetroffen soorten duiden op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. Uit de omgeving zijn geen beschermde plantensoorten bekend (NDFF). Het projectgebied is ook niet geschikt als groeiplaats voor beschermde plantensoorten door de voedselrijkdom en inrichting.

Uit de omgeving van het projectgebied zijn een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten bekend die in boerderijen kunnen broeden, zoals huismus, gierzwaluw en kerkuil. De boerderij heeft geen geschikte toegangen waar huismussen hun nest kunnen maken, zoals onder de eerste rij dakpannen. De dakrand van een groot deel van een boerderij lager dan 1,5 m. De ervaring leert dat mussen vaak op wat hogere randen broeden (vanaf circa 3 m). Alleen bij het voorhuis zijn iets hogere dakgoten aanwezig (circa 2,5 m), maar deze zijn grotendeels dichtgegroeid met gras. Ten tijde van het veldbezoek zijn ook geen mussen waargenomen op het erf. De nokpannen zijn dichtgesmeerd, waardoor ook voor gierzwaluwen geschikte invliegopeningen ontbreken. Ook geldt dat het projectgebied geïsoleerd ligt in het buitengebied, waar gierzwaluwen in stedelijke omgeving voorkomen.

In het schuurgedeelte zijn geen braakballen of andere sporen van kerkuil aangetroffen.

Het projectgebied (de boerderij zelf) maakt geen onderdeel uit van het foerageergebied van vogels met jaarrond beschermde nesten. In de omgeving kunnen wel soorten als kerkuil en buizerd jagen.

In de nabijgelegen bomenrij kunnen algemene vogels, zoals merel en houtduif tot broeden komen. In de schuur zelf kunnen vogels zoals winterkoning broeden. Er zijn geen nesten van boerenzwaluw aangetroffen. Nesten van deze algemene soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

Het voorhuis heeft loszittende boeiboorden en ook op andere plekken bij de boerderij zijn openingen aangetroffen waar vleermuizen (zoals gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis en laatvlieger) in ruimtes achter de betimmering of onder het dak aan de binnenzijde kunnen komen en daar hun verblijfplaats kunnen hebben. Gezien de slechte staat van het gebouw (lekkage, tocht) en het ontbreken van spouwmuuren (voldoende bufferwerking) worden eigenlijk alleen individuele vleermuizen verwacht (zomerverblijfplaats). Het gebouw is niet geschikt als winterverblijfplaats.

² De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd.

Het projectgebied kan onderdeel vormen van het foerageergebied van soorten als ruige en gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. Rondom en in het projectgebied zijn geen doorgaande groenstructuren of bredere watergangen aanwezig die een functie als essentiële vlieg-route voor vleermuizen kunnen hebben.

De vegetatie rondom projectgebied vormt geschikt leefgebied voor een klein aantal grondgebonden zoogdiersoorten, zoals huisspitsmuis en veldmuis. Voor deze soorten geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb.

In de omgeving van het projectgebied is in de afgelopen vijf jaar één waarneming van de niet-vrijgestelde steenmarter gedaan (NDFF). Er zijn geen sporen van steenmarter (zoals latrines of voedselresten) aangetroffen in of om de bebouwing. De steenmarter kan wel incidenteel in en rondom het projectgebied foerageren.

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater is het grasveld rondom de boerderij hooguit marginaal geschikt als landbiotoop voor amfibieën. De oevers van de vijver van het huidige woonhuis zijn veel geschikter. Voor de te verwachten algemene amfibieënsoorten als gewone pad en bruine kikker geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb. Niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn door het ontbreken van geschikt biotoop en/of waarnemingen uit de omgeving (NDFF) niet te verwachten in het projectgebied.

Overige beschermde soorten uit de soortgroepen vissen, reptielen en ongewervelden zijn in de directe omgeving niet bekend (NDFF) en geschikt biotoop ontbreekt in het projectgebied. De aanwezigheid van beschermde vissen, reptielen en ongewervelden kan daardoor worden uitgesloten.

TOETSING

Al gevolg van de renovatiewerkzaamheden aan het dak en het gebint gaan er tijdelijk mogelijke vleermuisverblijfplaatsen verloren.

Het projectgebied zal naar verwachting door de renovatie niet ongeschikt worden voor de te verwachten vleermuissoorten die rondom bebouwing foerageren. Er dient wel rekening te worden gehouden met nieuwe verlichting. Felle verlichting kan foerageergebied van vleermuizen verstoren.

In de directe omgeving van het projectgebied is ook in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op vleermuizen door verlies van foerageergebied treden, indien rekening wordt gehouden met verlichting door gebruik te maken van naar beneden gerichte armaturen en amberkleurige verlichting, niet op.

Bij de uitvoering van het plan verandert het projectgebied niet als foerageergebied voor huismus, buizerd en kerkuil. Bovendien is in de nabije omgeving in ruime mate alternatief en deels hoogwaar-

diger foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op het foerageergebied van vogels met jaarrond beschermde nesten treden daardoor niet op.

Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen ook in gebruik zijnde nesten van algemene vogelsoorten in de boerderij (zoals boerenwaluw en winterkoning) worden vernietigd. Dit is bij wet verboden. Verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan voorkomen worden door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Als gevolg van de ontwikkeling verandert het foerageergebied van steenmarter niet. Bovendien vormt het projectgebied hooguit een zeer klein deel van het foerageergebied van deze soort en is in de directe omgeving in ruime mate alternatief foerageergebied voorhanden. Negatieve effecten op steenmarter door verlies van foerageergebied treden niet op.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen tot slot enkele verblijfplaatsen van algemene amfibieën en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Groningen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Gebiedenbescherming

Voor het onderhavige projectgebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland, dat voldoende robuust is voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie. De begrenzing en ruimtelijke

bescherming van de provinciale NNN is voor Groningen uitgewerkt in de provinciale verordening (geconsolideerd 2021-02-03).

WEIDE- EN AKKERVOGELLEEFGEBIED

Vanuit het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid wordt buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van weide- en akkervogelleefgebied. Hiertoe zijn specifieke gebieden aangewezen.

INVENTARISATIE

Het projectgebied ligt niet in of grenst niet aan Natura 2000-gebied. In het noorden ligt, op circa 19 km afstand het Nederlandse deel van het vogel- en habitatrichtlijngebied Waddenzee. Op 13 km ten oosten ligt, over de grens, het Duitse Natura 2000-gebied 'Emstal von Lathen bis Papenburg'. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op circa 850 m ten oosten van het projectgebied.

Op circa 2 km ten zuiden van het projectgebied ligt een gebied dat is aangewezen als natuur buiten het NNN. Het projectgebied en het omliggende erf vallen binnen leefgebied akkervogels.

TOETSING

Het projectgebied ligt op grote afstand van door de Wnb beschermde Natura 2000-gebieden. Hierdoor zijn als gevolg van het plan alleen in potentie effecten mogelijk door externe werking.

Het projectgebied is gescheiden van het Natura 2000-gebied Waddenzee door bebouwing, wegen en agrarisch gebied. Gezien de grote afstand tot de Natura 2000-gebieden, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring worden uitgesloten.

Door de grote afstand tot stikstofgevoelige habitats (meer dan 10 km) en de beperkte impact van het plan (renovatie van een enkel bestaand gebouw), zal er geen toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden plaatsvinden door de aanlegfase. Daarnaast is eventuele toename van stikstofdepositie ten gevolge van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering vrijgesteld van vergunningplicht. Ook tijdens de gebruiksfase zal er naar alle waarschijnlijkheid geen toename van stikstofdepositie plaatsvinden. Extra verkeersbewegingen zullen bijvoorbeeld over deze grote afstand niet leiden tot een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Het kan wel zijn dat het bevoegd gezag vraagt om AERIUS-berekening te maken waaruit blijkt of tijdens de gebruiksfase al dan niet sprake is van stikstofdepositie boven 0.00 mol N/ha/ja in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden.

Het NNN in Groningen kent geen externe werking. Met de uitvoering van de plannen gaat geen NNN verloren, waardoor negatieve effecten hierop kunnen worden uitgesloten. Natuur buiten het NNN zal eveneens geen aantasting of verstoring ondergaan, gezien de grote afstand tot het projectgebied.

Het projectgebied ligt nu al in leefgebied akkervogels, maar doordat het bij dit plan gaat om renovatie van een bestaand gebouw zal de uitvoering van het plan niet leiden tot negatieve effecten op akker-vogelgebied en akkervogels. Er treedt geen wijziging op ten opzichte van de huidige situatie.

Beschermde houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1.000 m² en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom. Er zijn geen door de Wnb beschermde houtopstanden aanwezig in het projectgebied.

Conclusie

Voor dit plan is op 16 september 2021 een veldbezoek uitgevoerd en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het projectgebied uit de NDFF geraadpleegd.

Uit de toetsing aan de soortenbescherming van de Wnb komt naar voren dat als gevolg van de plannen mogelijk vleermuisverblijfplaatsen verloren gaan. Gezien de slechte staat van het gebouw en de verwachting dat binnen korte termijn het gebouw instort, raden wij aan om in overleg te treden met de provincie Groningen over de te nemen stappen. Normaliter is namelijk nader onderzoek nodig in de periode half mei t/m eind september om verblijfplaatsen aan te tonen of uit te sluiten. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt dan bepaald of een ontheffing voor de Wnb nodig is. In overleg met de provincie kan worden bepaald of bijvoorbeeld het onderzoekseizoen overgeslagen kan worden en er gelijk een ontheffing wordt aangevraagd.

Verder moet bij de werkzaamheden rekening worden gehouden met het broedseizoen van overige vogels, indien verstoring van nesten niet kan worden uitgesloten.

Negatieve effecten ten aanzien van in het kader van de Wnb beschermde Natura 2000-gebieden kunnen waarschijnlijk worden uitgesloten worden. Het kan wel zijn dat het bevoegd gezag nog vraagt om AERIUS-berekening te maken waaruit blijkt of tijdens de gebruiksfase al dan niet sprake is van stikstofdepositie boven 0.00 mol N/ha/ja in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden. Op basis hiervan kan worden bepaald of vervolgstappen nodig zijn, zoals het aanvragen van een vergunning van de Wnb. Het plan is niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid.